

Σιντιργί

Summary :

Κωμόπολη στη Μυσία, σχετικά κοντά στο Μπαλούκεσερ, έδρα καϊμακαμλικιού, με πληθυσμό 1.500 περίπου κατοίκων, τόσο ελληνορθόδοξων όσο και μουσουλμάνων. Πολλοί από τους χριστιανούς ήταν έποικοι από την Ίμβρο. Διοικητικά υπαγόταν στο βιλαέτι της Προύσας, ενώ εκκλησιαστικά στη μητρόπολη Κυζίκου. Ο οικισμός ήταν σημαντικό εμπορικό κέντρο της περιοχής.

Other Names

Sindirgi

Geographical Location

βορειοδυτική Μικρά Ασία

Historical Region

Μυσία

Administrative Dependence

έδρα καϊμακαμλικιού, μουτσαριφλίκι του Μπαλούκεσερ, βιλαέτι Προύσας

1. Ανθρωπογεωγραφία

Κωμόπολη σε κάμπο, στις βόρειες υπώρειες του Kökseki dağ, πάνω στο δημόσιο δρόμο [Μαγνησίας-Σαλυγλί](#)-Γκιρντέ-[Μπαλούκεσερ](#). Το Σιντιργί βρίσκεται 52 χλμ. νοτιοανατολικά του Μπαλούκεσερ, 17,5 χλμ. νότια-νοτιοανατολικά του Μπίγαδης, 46 χλμ. βορειοανατολικά του [Κίρκαγας](#) και 36 χλμ. βόρεια-βορειοδυτικά της [Σόμα](#). Η ονομασία του οικισμού ήταν κοινή για χριστιανούς και μουσουλμάνους, ενώ έτσι αναφερόταν στα εκκλησιαστικά και στα οθωμανικά έγγραφα. Παραμένει και σήμερα επίσημη ονομασία του οικισμού (Sindirgi). Η προέλευση της λέξης είναι άγνωστη. Η παλιότερη όμως ονομασία του οικισμού, πριν γίνει έδρα καϊμακαμλικιού, ήταν Κουρούκοβ, δηλαδή ξεροχώρι.¹ Παλιότερα, πρωτεύουσα του [καϊμακαμλικιού](#) ήταν το ασήμαντο στις αρχές του 20ού αιώνα χωριό με το όνομα Κοτζά Κονάκ (μουσουλμανικό χωριό 2 χλμ. νοτιοδυτικά του Σιντιργί).

Ο οικισμός βρισκόταν σε περιοχή χωρίς πολυπληθή ελληνορθόδοξο πληθυσμό.² Πάντως οι ελληνορθόδοξοι κάτοικοι του Σιντιργί κατά τις αρχές του 20ου αιώνα κυμαίνονται στις πηγές ανάμεσα στους 1000 και τους 1800, ενώ οι μουσουλμάνοι απάρτιζαν το άλλο ήμισυ του πληθυσμού.³ Αρκετοί από τους ελληνορθόδοξους του Σιντιργί, ίσως γύρω στο μισό πληθυσμό, ήταν έποικοι από την Ίμβρο, οι οποίοι έρχονταν να εργαστούν εκεί στα αμπέλια, τα κουκούλια και τα καπνά και συνήθως παντρεύονταν ντόπιες. Οι περισσότεροι ελληνορθόδοξοι κάτοικοι της κωμόπολης ήταν τουρκόφωνοι. Οι Ίμβριώτες έποικοι όμως, μολονότι γνώριζαν τα τουρκικά, ήταν ελληνόφωνοι. Οι κάτοικοι στην αλληλογραφία τους χρησιμοποιούσαν τα [καραμανλίδικα](#). Η Θεία Λειτουργία πάντως γινόταν στα ελληνικά. Οι νεότερες γενιές έμαθαν τα ελληνικά στο σχολείο, στις οικογένειές τους όμως συνέχιζαν να ομιλούν την τουρκική.

2. Διοικητική και εκκλησιαστική εξάρτηση – Θρησκεία – Εκπαίδευση

Διοικητικά, σύμφωνα με τα στοιχεία που έχουμε για τις αρχές του 20ού αιώνα, το Σιντιργί αποτελούσε έδρα καϊμακαμλικιού, το οποίο με τη σειρά του ανήκε στο [μουτσαριφλίκι](#) του Μπαλούκεσερ του [βιλαετιού](#) της [Προύσας](#).⁴ Υπήρχε χριστιανός εκπρόσωπος στο συμβούλιο του καϊμακαμλικιού, όπως και [μουχτάρης](#). Τα κοινά τα διεύθυνε εξαμελής [εφοροεπιτροπή](#).

Εκκλησιαστικά ο οικισμός υπαγόταν στη [μητρόπολη Κυζίκου](#) με έδρα την [Αρτάκη](#). Η μοναδική εκκλησία του οικισμού ήταν αφιερωμένη στη Θεοτόκο. Ήταν λιθόκτιστη, με χωρητικότητα γύρω στα 350 άτομα. Είχε και καμπαναριό, το οποίο το είχε χτίσει μηχανικός από το [Ακσάρι](#). Στον αυλόγυρο της εκκλησίας βρίσκονταν τα σχολεία, και συγκεκριμένα το αρρναγωγείο και το παρθναγωγείο (στεγάζονταν σε χωριστά κτήρια) της κωμόπολης, όπως και δωμάτια τα οποία φιλοξενούσαν τους

Σιντιργί

δασκάλους. Ο ετήσιος προϋπολογισμός των σχολείων ανερχόταν σε 4.560 γρόσια, τα οποία προέρχονταν από συνδρομές των κατοίκων και από το εκκλησιαστικό ταμείο.

Έξω από το χωριό υπήρχε ένα ξωκλήσι με **αγίασμα** αφιερωμένο στην αγία Παρασκευή, στη γιορτή της οποίας στις 26 Ιουλίου γινόταν μεγάλο πανηγύρι. Το ίδιο γινόταν και στις 29 Αυγούστου σε ένα άλλο αγίασμα αφιερωμένο στον άγιο Ιωάννη τον Πρόδρομο . Οι κάτοικοι όταν πήγαιναν εκεί έκοβαν κομμάτια των ρούχων που φορούσαν και τα κρεμούσαν στα παραπλήσια δέντρα λέγοντας τρεις φορές, αφού πρώτα έκαναν το σταυρό τους: «Αϊ-Γιάννη, μπου σιτμαγί σεν αλί», δηλαδή «Αϊ-Γιάννη, πάρε εσύ αυτή την ελονοσία». Ύστερα έπλεναν το πρόσωπό τους, ενώ ξαφνικά τους έριχναν στην πλάτη από το κρύο νερό του αγιάσματος. Ανατρίχιαζαν και τους έπιανε ένα είδος φόβου. Πίστευαν ότι με το φόβο φεύγει η ελονοσία. Στις θεραπευτικές ιδιότητες του αγιάσματος πίστευαν και οι μουσουλμάνοι.

3. Στοιχεία οικιστικής δομής

Το χωριό το διέσχιζε ποτάμι που κατευθυνόταν προς το δρόμο που οδηγούσε στο Μπίγαδιτς και τα νερά του χύνονταν στον ποταμό Σιμάβ τσάι (σε απόσταση 6 χλμ. από το Σιντιργί – τον αποκαλούσαν έτσι επειδή ερχόταν από την κωμόπολη Σιμάβ, ανατολικά του Σιντιργί). Δεξιά και αριστερά του ποταμού υπήρχαν σπίτια. Κάθε σπίτι είχε από δύο τρία σκαλοπάτια πέτρινα, τα οποία κατέβαιναν μέχρι το ποτάμι. Το νερό δεν ήταν πόσιμο, αλλά οι γυναίκες του χωριού έπλεναν τα ρούχα τους εκεί. Τις δύο πλευρές του χωριού τις ένωναν τρεις γέφυρες, μία πέτρινη (στη μουσουλμανική συνοικία) και δύο ξύλινες. Το χειμώνα το ποτάμι συχνά ξεχειλίζει και απειλούσε με πλημμύρες τους κατοίκους. Δίπλα επίσης στο ποτάμι υπήρχαν νερόμυλοι, οι οποίοι ήταν ιδιοκτησίες μουσουλμάνων του χωριού. Ωστόσο, τα Θεοφάνια οι κάτοικοι δεν έριχναν το σταυρό στο ποτάμι αλλά μέσα στην εκκλησία.

Οι περισσότεροι **μαχαλάδες** του χωριού ήταν μεικτοί, κατοικούσαν δηλαδή τόσο από ελληνορθόδοξες όσο και από μουσουλμανικές οικογένειες. Ψηλά στο χωριό υπήρχε ένας αμιγώς μουσουλμανικός **μαχαλάς**, ο Σαρί τσαλέ. Ο κεντρικός **μαχαλάς** του χωριού, από όπου περνούσε και ο κεντρικός δρόμος, ήταν ο Τσάι μαχαλεσί. Άλλοι **μαχαλάδες** ήταν ο Ορτά μαχαλεσί, ο Καρά Ορμάν μαχαλεσί, ο Τοπαρλακλί μαχαλεσί κ.ά. Οι δρόμοι του χωριού φωτιζόνταν τα βράδια από λάμπες πετρελαίου και τα σπίτια ήταν μεγάλα, πέτρινα και συνήθως δώροφα. Μερικοί ελληνορθόδοξοι είχαν δύο και τρία σπίτια, τα οποία μάλιστα τα πουλούσαν ή/και τα ενοικίαζαν σε μουσουλμάνους, όπως και στον **καϊμακάμη**.

4. Στοιχεία οικονομίας

Στο Σιντιργί γινόταν **παζάρι** κάθε Σάββατο, στο οποίο συγκεντρώνονταν οι μουσουλμάνοι των γύρω χωριών φέρνοντας και πουλώντας πολλών ειδών αγροτικά προϊόντα (φρούτα, γαλακτοκομικά κ.ά.). Οι έμποροι του οικισμού προμηθεύονταν την πραμάτεια τους από την αγορά της Σμύρνης. Οι ελληνορθόδοξοι του Σιντιργί δεν ασχολούνταν με τη γεωργία, αφού τα περισσότερα κτήματα ανήκαν στους μουσουλμάνους. Είχαν κυρίως αμπέλια και ασχολούνταν με τη σπηροτροφία, διατηρώντας περιβόλια με μουριές. Τα κουκούλια τα προωθούσαν στην αγορά της **Προύσας**. Επίσης οι ελληνορθόδοξοι είχαν σιδεράδικα, τσαγκάρικα, μπακάλικα κ.ά. Οι Ιμβριώτες έποικοι συχνά καταπιάνονταν με το χτίσιμο σπιτιών. Αργότερα στράφηκαν στις εμπορικές δραστηριότητες. Οι μουσουλμάνοι από την άλλη είχαν κουρεία, φούρνους κλπ. Ήταν επίσης κτηματίες, αγρότες και δημόσιοι υπάλληλοι. Τα αγροτικά προϊόντα που παρήγε η περιοχή ήταν δημητριακά, βαμβάκι, σουσάμι κλπ.

5. Εγκατάσταση στην Ελλάδα

Λίγες ελληνορθόδοξες οικογένειες γλίτωσαν από τις **σφαγές του 1922**. Σώθηκαν περίπου 50 οικογένειες, οι οποίες σκόρπισαν σε πολλά μέρη στην Ελλάδα.

---

1. Στα τουρκικά η λέξη *kuvu* σημαίνει ξερός, ενώ *köy* χωριό. Κοβ είναι κατά πάσα πιθανότητα διαλεκτική παραλλαγή του *köy*. Έτσι το πρόφεραν π.χ. οι

Σιντιργί

τουρκόφωνοι της Καππαδοκίας.

2. Αναγνωστοπούλου, Σ., *Μικρά Ασία, 19ος αι.-1919. Οι ελληνορθόδοξες κοινότητες: από το Μιλλέτ των Ρωμίων στο Ελληνικό Έθνος* (Αθήνα 1997), σελ. 138.
3. Στις μαρτυρίες των προσφύγων η πληθυσμιακή αναλογία εμφανίζεται προς όφελος των ελληνορθόδοξων. Αρχείο Προφορικής Παράδοσης Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών, φάκ. Μ 20. Σύμφωνα με τη στατιστική που δημοσιεύθηκε στις αρχές του 20ού αιώνα (1905) στο περιοδικό *Ξενοφάνης*, το Σιντιργί κατοικούνταν από 1.000 ελληνορθόδοξους και 1.200 μουσουλμάνους. Βλ. Ανώνυμος, «Στατιστικός πίναξ της Επαρχίας Κυζίκου», *Ξενοφάνης* 3:2 (1905), σελ. 92-93. Η αντίστοιχη στατιστική του Οικουμενικού Πατριαρχείου επίσης για το 1905 [Εθνικά Φιλανθρωπικά Καταστήματα Κωνσταντινουπόλεως, *Ημερολόγιον των Εθνικών Φιλανθρωπικών Καταστημάτων Κωνσταντινουπόλεως του έτους 1905* (Κωνσταντινούπολη 1904), σελ. 183] αναφέρει τον αριθμό των 1.800 ελληνορθόδοξων. Ο Κοντογιάννης, Π., *Γεωγραφία της Μικράς Ασίας. Φυσική σύστασις της χώρας, πολιτική γεωγραφία, φυσικός πλούτος* (Αθήνα 1921), σελ. 263, αναφέρει ότι η κωμόπολη είχε συνολικό πληθυσμό 1.500 κατοίκων, από τους οποίους οι μισοί ελληνορθόδοξοι και οι μισοί μουσουλμάνοι.
4. Το μουτεσαριφλίκι του Μπαλούκεσερ κατά τα έτη πριν από τη Μικρασιατική Καταστροφή είχε ανεξαρτητοποιηθεί από το βιλαέτι της Προύσας και υπαγόταν απευθείας στο υπουργείο Εσωτερικών στην Κωνσταντινούπολη, όπως δηλαδή συνέβαινε και στην περίπτωση του μουτεσαριφλικιού της Νικομήδειας.

Bibliography :

	Κοντογιάννης Π. , <i>Γεωγραφία της Μικράς Ασίας. Φυσική σύστασις της χώρας, πολιτική γεωγραφία, φυσικός πλούτος</i> , Αθήνα 1921
	Αναγνωστοπούλου Σ. , <i>Μικρά Ασία, 19ος αι.-1919. Οι Ελληνορθόδοξες Κοινότητες. Από το Μιλλέτ των Ρωμίων στο Ελληνικό Έθνος</i> , Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 1997
	Σγουριδής Γ. , <i>Η Πέραμος της Κυζίκου. Ιστορία – Λαογραφία – Χρονικά – Αναμνήσεις</i> , Σύλλογος Περαιμίων-Κυζικηνών, Αθήνα 1968

Webliography :

	Sindirgi Map
http://www.maplandia.com/turkey/balikesir/sindirgi/	

Glossary :

	αγίασμα, το
Το αγιασμένο νερό, αλλά και ο ιερός χώρος απ' όπου αναβλύζει το ιαματικό ύδωρ, το οποίο οι πιστοί πίνουν ή ραντίζονται με αυτό ή ακόμα λούζονται μέσα σε αυτό για να θεραπευτούν. Τα παλαιοχριστιανικά και βυζαντινά αγιάσματα μπορούν να διακριθούν σε αγιάσματα ενωμένα με τις φιάλες των βασιλικών, σε αγιάσματα με λουτρώνες, σε μαρτύρια με αγιάσματα και σε αυτοτελή αγιάσματα.	
	βιλαέτι (βαλλίκι), το
Η ανώτατη βαθμίδα της διοίκησης στην Οθωμανική Αυτοκρατορία, η οποία αφορούσε μεγάλες διοικητικές περιοχές. Οι μεγάλες επαρχίες της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας ονομάζονταν αρχικά εγιαλέτ. Η νέα διαίρεση του 1864 εισήγαγε τον όρο βιλαγιέτ (vilayet), κατά αντιστοιχία προς το γαλλικό διοικητικό όρο département, μικρότερης όμως έκτασης. Ο διοικητής του βιλαγιετιού ονομαζόταν βαλής και είχε εκτεταμένες δικαιοδοσίες.	
	καϊμακάμης, ο
Οθωμανός αξιωματούχος, διοικητής ενός καϊμακαμλικιού, της διοικητικής μονάδας που διαδέχτηκε τον καζά την Ύστερη Οθωμανική περίοδο.	
	καϊμακαμλίκι, το
Οθωμανική διοικητική μονάδα που αντικατέστησε τον καζά στην Ύστερη Οθωμανική περίοδο, μετά τη διοικητική μεταρρύθμιση του 1864.	
	μουτεσαριφλίκι, το
Οθωμανική διοικητική μονάδα μεσαίου μεγέθους που αντικατέστησε το σαντζάκι κατά την Ύστερη Οθωμανική περίοδο, μετά τη διοικητική	

Σιντιργί

μεταρρύθμιση του 1864.

μουχτάρης, ο

Αιρετός κοινοτικός υπάλληλος, ο επικεφαλής της κοινότητας σε επίπεδο χωριού ή συνοικίας.

σχολική εφορεία, η

Η σχολική εφορεία αποτελούνταν από μέλη είτε εκλεγμένα από την κοινότητα είτε ορισμένα από επιτροπή, τα οποία είχαν υποχρέωσή τους να φροντίζουν για τη σωστή λειτουργία των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων.

Sources

Αρχείο Προφορικής Παράδοσης Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών, φάκ. Μ 20.

Εθνικά Φιλανθρωπικά Καταστήματα Κωνσταντινουπόλεως, *Ημερολόγιον Εθνικών Φιλανθρωπικών Καταστημάτων Κωνσταντινουπόλεως του έτους 1905* (Κωνσταντινούπολη 1904).

Ανώνυμος, «Στατιστικός πίναξ της Επαρχίας Κυζικίου», *Ξενοφάνης* 3:2 (1905), σελ. 92-95.

Patriarcat Oecumenique, *Les atrocités kémalistes dans les régions du Pont et dans le reste de l'Anatolie* (Constantinople 1922).